

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
ТРИ САМОВИЛСКИ КОНЯ

chitanka.info

Един човек си имал трима синове. Двамата по-големи често се подигравали с малкия си брат, смятали го за глупав и го пращали да върши все най-тежката работа. Той ги слушал и не казвал нищо, защото искал да има вкъщи мир. Баща им бил стар и често боледувал. Веднъж го хванала дълга болест и той, като виждал, че вече му се свършват дните, повикал синовете си, па им казал:

— Познавам по всичко, чеда, че ми е дошъл краят: няма дни за мене. Всичко, що имам, ви оставям да си го поделите братски, но ще ви моля само за едно: закълнете ми се и тримата, че всеки ще преспи по една вечер на гроба ми.

Тримата братя се заклели, че ще изпълнят бащината си воля. Боледувал старецът още няколко дена, па умрял. Погребали го синовете му и си разделили цялото наследство; двамата по-стари взели имота, а на малкия не дали нищо.

— Не е за тебе земя и стока — рекли му те. — Нали те виждаме какъв си глупав: ще пропилиеш всичко, ще те окрадат съседите и ще останеш на пътя като просяк. Най-добре ще бъде, ако останеш да работиш при някого от нас: и ще те храним, и ще те обличаме, и на хората няма да ставаш за смях.

Брат им се съгласил и на това. Останал като ратай при един от братята. Вечерта след погребението той казал на най-стария брат:

— Ти си най-голям от нас, хайде върви тая ноц да спиш на бащиния ни гроб. Нали уж се заклехме, когато беше жив баща ни!

А брат му рекъл:

— Я не ставай такъв смешен! Ей, че си глупак! Да имаше малко ум в главата си, щеше ли да ме караш да вървя да спя в гробищата? Баща ни, като всеки човек на тия години, се беше вдетинил, та затова ни караше да му се кълнем. Кой друг е правил това, та и ние да го правим? А ти, ако искаш да си пазиш клетвата, върви! Иди спи, та поне да те удушат вампирите през ноцта, а ние все ще се погрижим утре да те погребем.

Глупакът не отвърнал нищо на братовите си думи. Той станал и мълком се запътил към гробищата — да спи на бащиния си гроб. Нищо го не плашело — ни таласъми, ни дяволи. Тъкмо бил заспал, един силен блясък го разбудил. Станал той, озърнал се наоколо и що да види: пред него стои хубав дорест кон; юздата, седлото, стремената — всичко от чисто злато, сърма и скъпоценни камъни, а на седлото —

дисаги, пълни с жълтици, и дрехи от сърма, свила и бисер. Момъкът се толкова учудил, като видял коня, колкото се и уплашил. Но конят му заговорил с човешки глас:

— Не бой се, момко, и не се плаши! Аз съм късметът на по-стария ти брат. Той не послуша бащините си думи и погази клетвата си — да спи на гроба на своя баща, затова го напуснах и дойдох при тебе. Стани, та облечи тия дрехи и се качи на седлото ми: ще те занеса, дете заповядаш, за един миг. Тия жълтици са твои: харчи, колкото ти е воля; винаги когато дойда при тебе, все ще ти нося по едни дисаги с пари.

Момъкът облякъл сърмената премяна, а своите дрипави дрехи скрил в гробищата, па яхнал коня и тръгнал от царщина в царщина — да види къде що има. Тъй пътувал цяла нощ и чак на разсъмване се върнал в гробищата, слязъл от коня и си облякъл скъсаните дрехи. Конят му казал тогава:

— Отскубни си един косъм от гривата ми; когато ти потрябвам, потрий го между пръстите си — и аз ще дойда веднага.

Сетне конят се изгубил, а глупакът си отишъл къщи. Научили се съседите от братята му, че спал на гробищата, а от съседите се разчуло по цялото село. Кой дете видел момъкът, все му се подигравал. Но той си мълчал. Вечерта, щом се мръкнало, отишъл пак да спи на бащиния си гроб. Тъкмо бил заспал, отново го събудил някакъв чуден блясък. Сега се явил друг кон, черен, пак така натъкмен. Той бил късметът на средния брат. И той казал на момъка същото, което му казал предната нощ дорестият кон. Пак яхнал момъкът коня, а на съмване си отскубнал и от неговата грива един косъм и си отишъл у дома. На третата нощ се явил бял кон, по-хубав от първите и още по-добре нагизден. Той рекъл на момъка:

— Аз съм твоят късмет. Каквото и да поискаш от мене, ще ти донеса. Дете и да пожелаеш, ще те отнеса.

— Не ща — рекъл момъкът на късмета си — да ме носиш още никъде. Когато ми потрябваш, сам ще те извикам.

И той отскубнал от гривата му един косъм, взел от дисагите жълтици, колкото можал да понесе, и си тръгнал за къщи. Полунощ било вече, та когато потропал на вратата, суеверните му братя се изплашили и не искали да му отворят. Единият рекъл:

— Ето че и брат ни се е вампирясал, та иде да ни души посред нощ. Сигурно дяволите са го разкъсали и той е станал таласъм.

А другият почнал да кълне и да бае, както бил чувал, че правят хората, когато пъдят отнякъде вампир.

— Бягай оттука, зло нечисто, главня ти под носа, кошери ти наглава, къпина ти пред нозе, вълк ти насреща!

Баял, викал, каквото знаел, дано го прокуди, но момъкът все тропал и молел да му отворят. Те го държали чак докато пропеят три пъти петлите, и едва тогава му отворили. Влязъл брат им вкъщи, па почнал да си бърка в джобовете и пазвите и да вади жълтици, едри като конски плочи. Натрупал цял куп злато. Братята му се чудели и го питали отде ги е откраднал.

— Не ви е грях! — рекъл им той. — Защо сте такива неверници? В таласъми и дяволи вярвате, а не вярвате в баща ни. Тия пари бяха мой късмет, но аз ви ги оставям — да ме помните. Ако бяхте удържали клетвата си, и вие щяхте да имате пари — повече от тия, но вие си погазихте клетвата, що дадохте пред татко. На себе си зло направихте. Аз ще си вървя сега: останете тук, та се радвайте на имота си, па простете на своя брат глупак, ако е нещо сгрешил пред вас.

Той тръгнал към вратата и те едва тогава се свестили и разбрали думите му. Скочили да го върнат и да го питат къде е намерил тия пари и дали има още, но той вече излязъл. Когато отворили след него вратата, видели, че на двора пръхти хубав бял кон, цял в злато, бисер и скъпоценни камъни, а брат им съблича своите дрипави дрехи и облича сърмена премяна. Додето смаяните момци да разберат сънуват ли, или гледат наяве това, брат им пъхнал своите парцаливи дрехи в дисагите на коня, метнал се на седлото и се изгубил.

Към пладне момъкът слязъл при един голям и хубав град. Той си облякъл пак дрипите, а сърмената премяна турил в дисагите и пуснал коня да си върви. Влязъл в града, ходил по улиците, минал и покрай царския дворец. Тъкмо като зяпал натам, царската дъщеря се показала от един прозорец. Той я видял и очите му останали в нея: толкова хубава била, че сякаш слънце греело от лицето ѝ. Царкинята затворила прозореца и се изгубила, а той обикалял чак до вечерта, да види няма ли да се покаже пак хубавицата. Но тя се вече не вестила на прозореца. На другия ден момъкът пак минал оттам и видял царкинята. Пак обикалял, додето се мръкне, но тя се вече не показала. Оттогава всеки ден почнал да минава край двореца. Наблизо до сградата на двореца била царската градина. Там имало всякакви плодни дървета, цветя,

лозя, зеленчуци. Като видял царският градинар, че някакъв момък с окъсани селски дрехи обикаля всеки ден и по цели часове виси край градината, веднъж го запитал:

— Защо стоиш тук бе, момче? Няма ли за тебе работа?

— Чужденец съм — рекъл момъкът, — не познавам никого тук, нямам свой човек. Не знам къде да търся работа; а пък и гладно се не стои: ето, днес нямам вече една пара; нямам и хляб с какво да си купя.

— Ако искаш да работиш — казал му градинарят, — работа много. Ела при мене да ми помагаш!

— Да дойда, майсторе — съгласил се момъкът. — Какво ще работя при тебе?

Царският градинар отвел момъка в градината и като му показал лехите и дърветата, рекъл:

— Тука ще работиш. Тежка работа няма. Ще копаеш, ще плевеш, ще поливаш. Когато аз изляза по работа, ще пазиш да не дойде някой да направи нещо пакост. Хей там, в оная колиба, ще спиш. Храна ще ти дават от време на време. Ако постоиш повечко и работиш добре, ще научиш занаята и ще станеш царски градинар като мене.

— Добре, добре, майсторе — казал оня, — ще те слушам, ще изпълнявам всичко, що ми поръчаш, ще ти работя.

Оттогава глупакът станал работник в царската градина. Работил повече от месец и все поглеждал към прозореца на двореца, но там вече не се показвал никой. Очите на момъка били все в прозореца: тръгне ли по работа, оттам ще мине; излезе ли за малко нанякъде градинарят, работникът ще се изправи под прозореца. Но през тоя месец прозорецът нито веднъж не се отворил. Градинарят видял, че момъкът зяпа натам, но си рекъл:

„Заплес е това момче, ама пък добре работи. Похватно е и не си скъпи силите. Много добре ми помага. От мене повече работи. Всичко слуша и лесно запомня.“

Един ден той поискал да излезе из града и поръчал на момъка да гледа добре градината. Работникът седнал пред колибата и пак се загледал в прозореца. Тоя път прозорецът се отворил и царкинята се показала. Тогава момъкът скочил, отишъл зад колибата, потрил първия косъм между пръстите си и тозчас се явил дорестият кон, късметът на най-големия брат. Момъкът извадил бързо сърмените дрехи, съблякъл си парцалите, пременил се и яхнал коня. Но тъкмо препуснал по

градинската пътека, видял, че момата била вече затворила прозореца и се била скрила. За да я накара да се покаже отново на прозореца, той разиграл коня из градината, сякаш се намира някъде на полето. Почнал онзи кон да тича, да скача, да газии де що намери: не останали ни цветя, ни трева, ни зеленчуци — всичко било изпотъпкано. Девојката се показала на прозореца, отворила го и дълго гледала юнака. Но той се уплашил, че може вече да дойде господарят му, та слязъл от коня, съблякъл сърмената премяна и си навлякъл отново скъсаните дрехи. Царската дъщеря видяла всичко, що прави работникът; той ѝ се много харесал; щом видяла, че си съблича сърмените дрехи и облича парцаливите, тя стъкнала една хубава китка цвете, обнизала я с бисер и безценни камъни и му я пратила по своята вярна слугиня.

Дошъл си царският градинар и като видял голямата пакост в градината, хванал се за главата. Но работникът изтичал веднага пред него; почнал да плаче и да се преструва, че трепере от страх.

— Какво е това? — викнал ядосано градинарят. — На що се е обърнала царската градина? Къде ти са били очите? Нали уж те оставих да пазиш, а ти сигурно си заспал! Знаеш ли какво ще направи с нас двамата царят, ако се научи: ще ни отсече веднага главите! Казвай де, какво мълчиш?

— Ох, майсторе — почнал да плаче работникът и да се тюхка.

— Да знаеш какво стана! Да знаеш какво стана!

— Виждам аз какво е станало! — викнал още по-силно градинарят. — Казвай по-скоро, кой е влизал с кон в градината, че я е изтъпквал тъй? Казвай, че ей сега ще те заколя!

— Ох, майсторе — въздишал и плачел работникът, — и сега не мога още да си събера душата от страх! Долятя кой знае отде един страшен юнак, цял в злато и сърма облечен, яхнал един бесен кон — и той в злато и сърма стегнат. Па като препусна по градината, както си разигра коня, не чува що му се говори, лети като бесен! Аз виках, виках, па като разбрах, че ще ме сгази с оня луд кон, побягнах в колибата и се скрих.

Градинарят се разлютил, колкото и да обичал момъка, и продължавал да крещи и да му се кара. Чула и царската дъщеря укорите; за да види отблизо работника, тя излязла в градината и запитала градинаря защо се кара на момъка. Той разказал всичко и се

оплакал, че ако царят види голямата пакост в градината, ще го изпъди, па може дори да го убие. Царкинята рекла:

— Ех, голяма работа! За една неделя ти ще поправиш всичко. Колко пакост ти е направил оня юнак?

— За да поправя всичко, светла княгиньо — рекъл градинарят, — трябва да повикам сума работници и да им платя от себе си.

— Лесна работа — казала царската дъщеря. — Аз ще ти дам сто жълтици да платиш на работници, за да поправите разваленото и да засадите цветя.

И тя си отишла в двореца, а оттам пратила по слугинята сто жълтици на градинаря. Още същия ден той почнал поправките; посадил нови цветя, разкопал други лехи, засадил зеленчуци, оправил пътеките и ги настлал с пясък. Работникът му помагал с голямо прилежание; той скоро научил да върши всякакви градински работи: всичко правел, без да чака градинарят да му заповяда. Като видял градинарят, че помощникът му може да върши всичко, без да му стои човек над главата, той почнал все по-често да излиза из града и да оставя момъка сам, но винаги му поръчвал да пази добре градината. Един ден градинарят излязъл рано и казал на работника, че ще се върне чак привечер.

— Гледай — рекъл му той — да не се случи пак нещо лошо като онзи път! Ако дойде човек и почне да пакости, веднага извикай някого от пазачите на двореца!

Току-що излязъл градинарят, момъкът извадил втория косъм, потрил го с пръсти и се явил черният кон. Облякъл пак сърмените дрехи и почнал да препуска по градината; момата го видяла и веднага излязла на прозореца. Той изтъпкал цялата градина и чак след като се изморил от бяг и лудуване с коня, слязъл, па си облякъл скъсаните дрехи. Тоя път царкинята му пратила едно хубаво златно сандъче, в което бил сложен нейният лик, изработен върху слонова кост и украсен с бисери, скъпоценни камъни и злато.

Върнал се вечерта царският градинар; като видял, че градината е цяла превърната на купища пръст и пясък, из които стърчат тук-там скършени стръкове цветя, а повечето клонки на овошките са изпочупени, щял да припадне. Работникът пак се затекъл да го посрещне с плач и тюхкане и му разказал как дошъл втори юнак с черен кон, още по-луд от първия, та изгазил всичко и изпочупил де що

види. Цял ден тичал юнакът по градината и я обърнал на купища пръст.

— Ами ти де беше? — развикал се отчаяният градинар. — Къде ти бяха устата бе, глупчо? Защо не извика царските пазачи? Ти пак си се скрил от страх, а той е правил, каквото му е било угодно. Тая работа не може тъй. Аз ще те изхвърля още сега: вземай си дрипите и си върви! Що ми струва твоето шътане и твоята работа, като оставяш хората за един ден да развалят онова, което ние сме подреждали цели седмици!

— Хайде прости ми, майсторе! — почнал да се моли работникът. — Друг път няма да пускам вече никого. Моля ти се, прости ми и сега! Какво да правя! Де ще вървя?

Градинарят не искал да чуе. Той се развикал толкова силно, че го чула чак царската дъщеря и излязла да види що става в градината. Тя утешила градинаря, дала му двесте жълтици и го придумала да не изпъжда работника. Нямало що, майсторът се съгласил. Пак се заели да поправят градината, но лесно ли се поправя? Не се познавало къде е имало преди това лехи, къде са били пътеките, къде какви цветя са били посадени. Най-усърдно работел момъкът; господарят му не можел да му се начуди как е успял за толкова късо време да изпече занаята. Дори почнал да му завижда, защото много работи вършел по-добре и от него.

Порасли цветята и зеленчукът, дръвчетата се поправили, градината заприличала на градина. Един ден роднини поканили градинаря на сватба. Никак не му се отивало, защото се боял да не стане пак нещо, додето той се върне. Но не можел да откаже на поканата, за да не помислят хората, че се гордее, та не иска да отиде. Тръгнал, но съвсем без сърце: сякаш го водели на бесилка; нещо му казвало, че и сега, като се върне, ще намери градината опустошена. Той излязъл, а момъкът извадил белия косъм, разтрил го с пръсти и се явил третият кон, белият — неговият късмет. Облякъл момъкът сърмените дрехи; те блестели от бисер и скъпоценни камъни. Яхнал се на коня и понеже бил решил да не стои вече при градинаря като ратай, изтъпкал де що можал да стигне. Конят изорал земята от край до край, та се не познавало градина ли е било там или угар. Момата гледала от прозореца и след като момъкът слязъл от коня и се преоблякъл, тя му пратила по своята вярна слугиня пръстена си и поръчала да му каже да

не излиза никъде вън от града, а да чака, додето дойде време да се оженят.

Като прибрал пръстена, момъкът пак потрил белия косъм, явил се конят, той извадил от дисагите му толкова жълтици, колкото можели да съберат джебове му, па излязъл от градината. Вратата оставил отворена — да помисли градинарят, че помощникът му е избягал от страх, та не е успял да затвори и вратата. Сетне тръгнал из най-тесните улици, излязъл накрай града и се настанил да живее при една бабичка, която нямала деца. Денем не излизал никъде; само нощем ходел по улиците наоколо.

Върнал се царският градинар; градината била съвсем изравнена; ако имало някъде малко зеленина, то било само около дърветата или по кътищата, дето не може да стигне конски крак. Работникът се никъде не виждал. Господарят му се уплашил, да не би да го е убил юнакът, и почнал да го дири навсякъде, ала не можал да го намери. На другия ден царят бил поканил гости в двореца, на угощение. Той пратил да заповядат на градинаря да набере всякакви плодове от градината за вечеря и да накъса цветя, за да украси празничния чертог. Градинарят се намерил в чудо: как да каже на царя, че градината е изтъпкана? Почнал да плаче и да кърши ръце. Плачът му стигнал чак до двореца. Стекли се слугите и царедворците да видят каква е тая работа; онзи, когото царят бил пратил да поръча на градинаря плодове и цветя, им казал, че от градината няма и помен: от край до край разорана, сякаш са тъпкали по нея триста коня. Градинарят им разказал за двамата юнаци, които били дохождали по-рано да препускат конете си по градината.

— Сигурно и сега — рекъл той — е дошъл пак някой такъв, та всичко е изпотъпкал. Но какво да правя аз, клетият? С кои очи да погледна царя? Отде да му взема цветя и плодове, когато градината е цяла изкъртена, изтъпкана и разорана?

— Не бой се! — почнали да го утешават царедворците. — Ние ще разкажем на царя всичко и той ще ти прости.

Те отишли в двореца и разказали на царя всичко, каквото били чули от градинаря. Един от тях рекъл:

— Царю честити, тия трима юнаци са сигурно научили, че имаш три дъщери, та са влезли в градината да ги видят, когато се покажат на прозорците, и да им се похвалят с юначеството си.

След тия думи царят се замислил. Той наистина имал три дъщери, но двете били вече застарели, та се и не показвали на прозорците; момъкът бил видял най-малката: тя била, която му дала китката, златното сандъче и пръстена. Царят решил да омъжи вече дъщерите си. На другия ден след угощението повикал най-изкусния златар и му поръчал да направи три златни ябълки. Златарят ги направил и донесъл. Царят повикал дъщерите си и им казал, че било дошло време да ги омъжи. Дал им по една златна ябълка и рекъл, че на другия ден ще ги извика да си избират момци; коя когото избере, на него ще я даде.

Още от вечерта било разгласено — колкото ергени има по града, всички да се съберат пред царския дворец. Рано-рано почнали да се тълпят ергените пред двореца пременени и накичени. Като се събрали всички, излязъл и царят с дъщерите си. Момците се наредили и почнали да минават един по един пред тях. Най-старата мома ударила един богат ерген с ябълката по гърдите и го хванала за ръка. Всички събрани почнали да викат:

— Да живее царският зет! Хайде, честито да му е!

Момъкът се отделил с царкинята, а другите ергени почнали да се изреждат отново пред двете царски дъщери. И средната ударила едного. Останала най-малката. Тя гледала по момците, но не могла да види никъде онзи, на когото била дала пръстен. Извървили се всички момци, тя не ударила никого. Баща ѝ я попитал защо си не избира мъж.

— Мигар не харесваш тукашните момци? — рекъл ѝ той. — Защо не удари никого от тях?

— Не, татко — отвърнала тя. — Тук нямаше ерген за мене. Но може в града да има и други момци, които не са дошли, защото не са ги повикали. Заповядай да дойдат тук всички: и слепи, и куци, и недъгави, и болни — каквито и да са, до един да дойдат!

На другия ден царят заповядал да се съберат пред двореца му всички ергени: и бедни, и богати, и здрави, и болни, и недъгави, и читави. Който не дойде — насила да го доведат. Почнали да се събират всички. Царските войници тръгнали от къща на къща да търсят ергени; де кого намерили, все довели. Пак почнали всички да се изреждат един по един пред царя и царкинята. Всички преминали, най-отзад крачел един окъсан момък в селски дрехи, работникът от царската градина.

Щом го видяла, царската дъщеря го замерила и ударила с ябълката. Като видели това сбраните, всички викнали из едно гърло:

— Сгреши, сгреши царската дъщеря! Я нека преминат пак всичките: да си избере някой момък според нея, а не тоя селяк!

Преминали още веднъж, та още дважд, но царската дъщеря удряла все селяка. Царят се разлютил и рекъл на дъщеря си:

— Как не те е грях — да ми навлечеш тоя срам на главата? Не се ли намери за тебе по-добър мъж, ами избра тоя никакъв селяк?

А тя уловила за ръка момъка, па рекла на баща си:

— Защо се сърдиш, татко? Нали ни каза — всяка да си избере мъж, каквото си хареса? Аз си харесах този — и него искам. Ако има нещо срамно в тая работа, срамът ще е за мене.

Царят още повече се разядосал и казал на дъщеря си:

— Хайде, вземи го, щом си го толкова харесала! Но аз не ща и да го погледна: махайте се от очите ми; вървете, дете щете — само да не ви виждам!

Момата не се докачила от тия думи на баща си, но ѝ станало мъчно и казала със сълзи на очи:

— Може да дойде време, татко, ние да ти станем по-мили от другите. Спомни си тогава как си прокудил пред всички своя зет и своята дъщеря!

И тя хванала за ръка момъка и тръгнала с него. Те си отишли в къщата, дете живеел той, при бабата. Вечерта, когато добре се стъмнило, момъкът потрил черния косъм и белия; явили се конете; на единия се качил той, а на другия — тя, след като се облекли в сърмените дрехи, и отлетели. Отишли в един голям далечен град, в чуждо царство, където никой ги не познавал. Накрай града слезли от конете, пуснали ги да си вървят, а те отишли в най-добрата странноприемница. Като ги видели там хората облечени в сърма и коприна, почнали да им се покланят доземи като на цар и царица. Те си наели една стая и повикали съдържателя. Момъкът му казал, че иде с годеницата си от далечен град, за да се венчаят. Родителите на момата не били съгласни да му я дадат, затова тя избягала с него. Помолили го да им стане кум. Той с радост се съгласил. Тъй поживели двамата няколко дена, а в неделята се венчали. Когато излезли от църква, кумът по поръка на младоженеца взел едни дисаги жълтици и хвърлял навред по пътя, отдето минела колесницата. Сватбата станала по-богата и по-

весела, отколкото би била в двореца. По целия град се разчуло за богатите младоженци; всички почнали да се тълпят пред къщата на кума, а той всички канел — пак по момкова поръка — да влязат вътре. Дали на всички богато угощение и който влезел, излизал си доволен и весел. Три дни траяли сватбените веселби. На четвъртия ден заранта младоженците станали на ранина, царският зет потрил пак двете влакна и конете дошли, черният и белият. Той взел дисагите от двата коня, изтърсил ги на пода в стаята, дето живеели, па повикал кума си и му рекъл:

— Прощавай, куме, че те будим рано-рано, но днес ние сме пътници. Хайде сбогом, може вече и да се не видим. Ето там оня куп жълтици — вземи си ги за разноските по сватбата.

И като му благодарили и целунали ръка, както е редно, излезли на двора. Там ги чакали конете. Кумът видял двата хубави коня, цели в сърма и злато, и се почудил отде са дошли. Младоженците се качили на конете и додето той отварял вратите, за да минат ездачите, двамата млади изчезнали. Обърнал се кумът, гледа: няма нито коне, нито хора; сякаш потънали под земята.

Три години ходили тъй царската дъщеря и мъжът ѝ. Не останал ни един по-голям град необходим: навсякъде минали, всичко видели. След третата година се върнали в страната, отдето била царкинята, и си купили една къща накрай града. Сега вече никой не ги познавал; не само гражданите били забравили за тях, ами и царят отдавна вече не споменавал името на дъщеря си. А другите двама царски зетъве се перчели и надували около тъста си като петли: те били първи след него в царството.

Наскоро, след като мъжът и жената се заселили в града, случило се, че се разболяла царицата. Болна била от очебол. Колкото лекари викал царят, все я лекували и все не успявали да я излекуват. От ден на ден очите ѝ отивали все по-зле; с едното вече ослепяла, а и другото вървяло на ослепяване. Всички лекари дигнали ръце от нея. Научил се за това и царският зет и казал на жена си. Тя се разплакала от жал и го замолила — каквото прави, да прави, да намери отнякъде лекар, който да излекува майка ѝ. Мъжът потрил белия косъм и се явил конят. Той го запитал не може ли да се намери някъде лекар за тъща му.

— Не може — рекъл конят. — Лекари не лекуват такава болест, но за нея има лек. Лекът ѝ е от слоница. Трябва да отидем далек, там,

дето живеят слоновете, в бамбуковите гори, та да издоим някоя слоница и да отнесем на болната млякото: щом ѝ капнем от него в очите, като с нож ще се пресече болката и царицата ще прогледне.

Мъжът се облякъл като лекар и отишъл в двореца.

— Казаха ми — рекъл той на царя, — че имало болен в двореца. Дойдох да го прегледам: дано му намеря лек за болестта.

Царят не познал, че тоя предрешен лекар е зет му.

— Не са те излъгали — рекъл му той натъжено, — царицата е болна. Очите я болят. Лекуваха я мнозина, но никой не може да каже лек. Все по-зле отива; едното ѝ око ослепя, а и с другото вече слабо вижда.

И той го завел при болната. Лекарят погледал очите на болната и рекъл:

— Лесен е лекът на тая болест. Пратете да намерят мляко от слоница: щом се капне в очите на болната, тя ще оздравее.

Лекарят си отишъл, а царят повикал зетьовете си, та им поръчал да намерят мляко от слоница. Те тръгнали по града да търсят не се ли продава някъде, но никъде не намерили. Отишли при царя и му казали, че няма.

— Има, няма, ще намерите! — рекъл им царят. — Вие сте ми зетьове, царицата ви е майка; накрай света идете, но намерете!

Двамата зетьове оседлали конете си и тръгнали. А в това време третият зет вече бил отишъл в бамбуковите гори да търси слоници за доене. Той слязъл с коня си сред планината, дето си почивали на пладне слоновете. Тъкмо тогава животните спели под дебелите сенки. Ездачът се приближил кротко до една слоница, от която бозаело малко слонче, отместил слончето и почнал да бозае сам, па сетне сложил едно стъкло до устата и го напълнил с мляко; като свършил това, качил се на коня си и си тръгнал. По пътя спрял в един голям град и тръгнал да пита има ли за продан слонско мляко.

— Нямаме слонско — казвали му навсякъде, дето влизал, — но ако ти трябва мляко от дива свиня, имаме.

— Дайте ми от дива свиня — рекъл той на един продавач.

Налели му едно стъкло, той платил и си излязъл. Тъкмо мислел да се качи на коня си и да полети накъм дома, видял, че в същата продавница влизат двамата му баджанаци. И те питали за слонско мляко. И на тях казали, че не се продава никъде. Тогава царският зет

пуснал коня да си върви, па тръгнал след баджанаците си. Те отишли в една странноприемница и седнали да вечерят. Седнал и той близо до тях: поръчали си вечеря. Всички, които били там, го загледали; както бил облечен цял в сърма и коприна, мислели го, че е някой царски син или поне пръв царедворец. След като се навечерял, той се приближил до двамата царски зетъове, поздравил ги и се заприказвал с тях. От дума на дума дошло ред да ги пита къде са тръгнали и по каква работа ходят. Те му разправили.

— Слонско мляко — рекъл той — няма да намерите за продан. Ако ви трябва, ще идете на един месец път оттука, в бамбуковите гори, дето живеят слоновете. Само че преди да стигнете до поляните, дето си почиват слоновете, ще минете през много пещери с тигри. Тигрите може да ви разкъсат. Да ви кажа право, тая работа е опасна.

Баджанаците му се изплашили, като чули това.

— Не може ли да се намери слонско мляко някъде наблизо, без да се отива чак в ония опасни гори?

— Може — рекъл им той. — Аз мога да ви дам.

И като им показал стъклото с мляко от дива свиня, добавил:

— Ето слонско мляко.

На царските зетъове светнали очите от радост.

— Молим ти се — рекли му те, — дай ни от това стъкло да си прелеем! Колкото пари искаш, ще ти платим.

— За пари го не давам — казал той. — Но аз виждам пръстени на ръцете ви. Дайте ми ги — да ви дам стъклото.

— А, не може! — рекли те. — Това ни са венчалните пръстени. Ние сме баджанаци и двамата сме царски зетъове. Какво ще кажат булките ни, като видят, че ни няма пръстените? Не може, не може.

— Щом не може — казал баджанакът им, — няма слонско мляко. Идете в бамбуковите гори, та търсете слоници за доене: само се пазете от тигрите!

И като рекъл това, той понечил да си излезе. Но те и двамата се спуснали да го догонят.

— Дай стъклото! — рекли. — Ето ти пръстените: вземи ги!

Той им взел пръстените, па им дал стъклото, в което бил купил мляко от дива свиня. Те се върнали радостни в странноприемницата, да се стегнат за път, а той излязъл вн от града, повикал коня, като

потрил белия косъм, яхнал го и отлетял право у дома си. Като стигнал там, дал стъклото на жена си и всичко ѝ разказал.

Върнали се и двамата царски зетьове. Царят излязъл чак накрай града да ги посрещне. Щом влезли в двореца, те отишли в стаята на царицата — да ѝ капнат в очите от чудотворния лек. Но тя съвсем ослепяла от него.

— Излъгал ме е този проклет лекар! — викнал гневно царят. — Я го намерете по-скоро: ще го убия веднага!

Същия ден още разгласили по града да се яви в двореца оня лекар, който е преглеждал последен царицата. Царският зет се досетил каква ще да е работата. Той отишъл в двореца. Царят викнал гневно по него и почнал да му се заканва, че ще го убие.

— Защо ме излъга? — наченал да го кори той. — Ако не разбираш от лекуване, защо идваш да лекуваш болни? Ти каза да намерим слонско мляко — и ние намерихме. Моите зетьове са ходили накрай света да дирят. А иди виж сега колко е помогнал твоят лек на царицата: и с двете очи не вижда!

И като се обърнал към стражите, викнал им:

— Скоро заведете тоя на бесилката!

Но лекарят дигнал ръка и казал:

— Една дума, царю честити. Човек се не беси, преди да му се чуе думата. Дайте да видя лекарството, което са донесли на царицата зетьовете ти!

Подали му стъклото. Той сипал малко на шепата си, помирисал го, близнал с език и рекъл:

— Това не е слонско мляко; това е мляко от дива свиня. То е много лошо за болни очи. Твоите зетьове или са издоили някоя дива свиня, или някой хитрец ги е излъгал.

Зетьовете викнали да се карат с лекаря, да го хулят и корят. Царят взел тяхната страна и пак заповядал на стражите да отведат лекаря на бесилката. Но той рекъл:

— Хайде! Обесете ме, щом сте решили да ме бесите! Но преди това ще те запитам, царю честити, защо, когато ти казах да потърсиш слонско мляко, ти не ме попита къде може да се намери. Отговори ми по-напред, че после ме беси! Нямаше защо да отиват зетьовете ти по света да доят дивите свине; и тук, в града, има слонско мляко.

— Какво? — викнали зетьовете. — Ние питахме по целия град: никъде няма!

— Има — рекъл баджанакът им, — но не сте знаели къде да попитате. Тук живее един царски зет, прогонен от тъста си. Той скоро се е върнал от ония далечни страни, дето се въдят слонове, и е донесъл слонско мляко. Да бяхте поискали от него, той щеше да ви даде.

Като чул това царят, омекнал. И зетьовете му се укротили. Почнали да го молят да ги отведе при тоя човек. Той обещал сам да му говори.

— Познавам го добре — рекъл лекарят, — той е добър човек. Щом му кажа, ще прати на царицата мляко от слоница.

И той си отишъл и разправил всичко на жена си. Тя веднага взела стъклото със слонско мляко, занесла го на баща си и рекла, че мъж ѝ го бил донесъл, като се върнал от далечни земи.

— Тоя ли селяк ще донесе слонско мляко! — почнал да се подиграва царят. — Той нека върви крави да дои: за друго не го бива!

— Остави тия подигравки, татко! — рекла кротко царкинята. — Опит пари не струва. Капнете малко в очите на мама, че да видим — може да ѝ стане по-добре!

Царят взел стъклото и отишъл при царицата, капнали от млякото в очите ѝ — и тя прогледнала. Всички се почудили на силата, що имал тоя чудотворен лек. Тогава царят казал на дъщеря си, че ако иска, може да се пресели с мъжа си в двореца.

— Само че не ща да го виждам тоя селяк! — рекъл той. — Живейте си отделно: да ми се не мярка пред очите.

— Добре, татко — рекла царкинята, — ще му кажа. Но той е донесъл от ония далечни земи такива богатства, че едва ли ще поиска да дойде в двореца, дето ще го смятат за слуга.

И си отишла. Минало що минало, разболял се и царят, но от друга болест. Много тежко се разболял. Хвърляло го в огън, той се мятал, бълнувал, идело му да излезе из кожата си от мъка. Пак почнали да викат лекари след лекари. Царят поръчал да намерят оня лекар, който излекувал царицата; дирили го навсякъде, но не могли да го намерят. А царят вървял от зле към по-зле. Дошъл вече до смърт. Тогава прокуденият зет извикал дорестия кон и го попитал не знае ли лек за царювата болест.

— Има лек — рекъл конят. — Лек без пари, но е много далече. Всред най-голямото море има един самовилски остров. Насред острова расте една ябълка, висока и клонеста. От нея да се откъсне плод и да се даде на болния, ще оздравее веднага. Но много опасно е да се пътува към острова. В морето наоколо живеят самовили, а те имат много дълги коси; пуцат си косите във водата и заплитат корабите, та никой не може да се доближи до острова. И за нас, конете, е опасно: те заплитат нозете на всеки кон, който заплува натам, и конят се удавя в морето.

— Щом е тъй, работата била лесна — рекъл царският зет. — Ти си върви сега, па когато тръгнем към острова, аз ще намеря лек за самовилските коси.

И той пак се облякъл като лекар и отишъл в двореца. Там всички го посрещнали с голяма почит. Въвели го при царя. Болният бил изпаднал в несвяст. Лекарят го прегледал и казал на двамата зетьове, които стърчали до леглото:

— И на царювата болест има лек. Всред най-голямото море има остров, дето расте ябълка. Ако има някой сърцат и верен човек да донесе на царя плод от ябълката, ще оздравее.

На царските зетьове дошло на ум да попитат лекаря не знае ли някой да е брал от тия ябълки, но като се боели да не би пак да излезе, че баджанакът им е ходил на острова, не го запитали: страх ги било да им не вземе селякът първото място в двореца. Те рекли на лекаря пред царедворците:

— От нас по-сърцати и верни хора царят няма. Ние двама ще идем да му донесем от ония ябълки.

Лекарят си отишъл и веднага извадил косъма от дорестия кон; потрил го с пръсти, явил се конят, мъжът си облякъл сърмените дрехи, запасал си сабята и казал на коня:

— Хайде сега — към самовилския остров!

И конят потеглил. Стигнали до крайморския град, а оттам се впуснали в морето. Плували, по едно време конят викнал:

— Господарю, какво да правим сега, като почнаха да ми се заплитат нозете?

Ездачът изтеглил острата сабя и почнал да я върти покрай нозете на коня. Тъй сякъл той самовилските коси чак докато излезли на острова, и конят плувал свободно. Изплували из водата, намерили

ябълката; конникът откъртил една клонка с едри узрели ябълки и полетял с коня към морето. И сега трябвало да маха със сабята, за да сече самовилските коси. Тъй минал голямото море, излязъл на сухо край града и се спрял в една странноприемница. Случило се, че там спрели и царските зетьове. Като ги видял, баджанакът им си намазал ръцете и лицето със сажди, за да го помислят, че е арапин, и отишъл при тях. Попитал ги по каква работа са тръгнали. Те му казали, че са се запътили да търсят ябълки от самодивския остров.

— Добре — казал той, — но мигар вие мислите с вашите коне да плувате чак до оня далечен остров? Знаете ли, че самовилите, които плуват под водата, заплитат нозете на конете и човек се удавя? Те дори корабите спират. За такова плуване трябва да имате самовилски коне, какъвто имам аз.

— Тъй ли? — учудено запитали те. — Ами какви са тия самовилски коне?

— Елате отвън, да ви покажа какви са.

Излезли в двора, зад странноприемницата, арапинът потрил косъма от дорестия кон и той се явил, цял в злато и сърма, едър, с огнени очи, пръхтящ и готов да понесе ездача си. Те останали като вкаменени на мястото си: не разбрали дали е паднал от небето, или е изникнал из земята. Почнали да си търкат очите: струвало им се, че сънуват. А пък арапинът след малко кимнал с глава на коня и животното мигом се изгубило, сякаш потънало подземи.

— Ето, видяхте ли сега какъв е самовилският кон? Само с такъв кон човек може да отиде в самовилския остров и да набере от ония плодове, които ви трябват.

— Има ли и други такива коне? — попитали царските зетьове.

— Аз имам още два такива.

— Молим ти се, продай ни ги! Искай злато — колкото щещ; ние ще ти дадем; само ни ги продай!

Арапинът се изсмял:

— Не злато, а със скъпоценни камъни да ми напълните всичките стаи на тая странноприемница, пак не ви продавам самовилски кон. Какво ми струва вашето богатство, додето имам такива коне: те са поскъпи от всяко съкровище. Каквото и да поисквам на света, те ще ми го донесат; където и да поисквам да отида, те ще ме отнесат скоро-скоро. Ей сега да тръгна за самовилския остров, утре заран съм тука. Ако

искате, мога да ви донеса една ябълка: но с пари не мога да ви я продам. Ако склоните да ви ударя по един печат на гърба, на голо, ще ви донеса ябълка.

Нямало какво да правят царските зетьове, съгласили се.

„Кой ще ни гледа дали имаме печати на гърба? — рекли си те един на друг. — Да вземем ябълката и да си вървим. Нима арапинът ще тръгне след нас да разправя, че ни е ударил печат? Ние да излекуваме царя, та после — лесно.“

Арапинът излязъл по града, купил си ябълки, изял ги. Оставил само една и с нея се върнал в странноприемницата. На сутринта я дал на двамата си баджанаци, па им ударил по един печат на гол гръб. Те си тръгнали, а той се измил от саждите, яхнал черния кон и си отишъл вкъщи с клонката ябълки.

Щом пристигнали в двореца, зетьовете отишли право при царя. Дали му да хапне от ябълката, но не му минало; дори като че ли му станало по-зле. Той почнал да охка, да се тръшка от болки; всички помислили, че бере душа.

— Отде сте донесли тази проклета ябълка? — запитал ги тъст им. — Ще ме уморите с нея! Пратете по-скоро да повикат лекаря!

Пратили хора да повикат лекаря, но те не могли да го намерят никъде. Минало що минало, той сам дошъл. Всички с поклони се спуснали да го посрещнат и го отвели при царя.

— Как ти е здравето, царю честити? — попитал той. — Излекуваха ли те твоите зетьове?

— Къде ще ме излекуват! — почнал да се оплаква той. — Донесоха ми уж самовилска ябълка, а тя излезе дяволска; на умираме съм. Ако ми помогнеш, пак ти ще ми помогнеш! Моля ти се, намери ми лек!

— Ще ти намеря — рекъл предрешеният лекар. — Ще ида при оня царски зет; той има самовилски ябълки, ще ми даде. След малко ще ти ги донеса или ще пратя някой друг да ти донесе, защото мене ме викат от най-далечни страни да лекувам.

И той си отишъл. Жена му веднага взела клоната с ябълките и отишла в двореца, та ги занесла на баща си. Той изял една ябълка, станало му по-добре, изял още една, съвсем оздравял; изял трета — и добил сили, като че ли е момък на двадесет години.

— Да си благословена, дъще моя! — рекъл ѝ той. — Бог да ти даде всичко добро, че ме излекува от тая страшна болест.

— Недей благодари на мене — казал дъщеря му, — ами на мъжа ми. Ти не искаш и да го погледнеш, но ето че той спаси първия път мама от слепота, а сега тебе от смърт. Нему трябва да благодариш.

Царят тогава поръчал на дъщеря си да се пресели с мъжа си в двореца и да ядат на царската трапеза.

— Ще му кажа — рекла тя, — но не ми се вярва да се съгласи. Той ти е много сърдит, че ни изпъди.

— Ако ще, да се съгласи, ако не ще пък — негова работа! — викнал горделиво царят. — Няма пък да ида да се моля на един селяк!

— Добре, татко — рекла дъщерята, — аз и това ще му кажа. Сбогом засега. Може да дойде време пак да ви потрябваме.

— Ами, ще ми потрябвате зер, как не! — изсмял се царят. — И съвсем да ви не видя, все ми е едно!

Царкинята си отишла къщи, па разказала на мъжа си какво говорили с царя.

— Нищо — рекъл мъжът ѝ. — Нека се гордее той. Ще дойде време да види от нас полза, каквато няма да види от зетьовете си. Нека му са честити. На нас и тук ни е добре. Ако поискам, утре още мога да дигна дворец, по-голям от неговия.

Минала цяла година оттогава. На царя и през ум не минало за селяка — да го повика поне веднъж на гости в двореца или да прати хора да видят как живеят зет му и дъщеря му; той забравил не само че оня му е зет, а и че е спасил живота му и здравето на царицата.

Един ден някой си съседен цар отворил на царя война. Почнали да се събират воини и да се трупат на границата, дето се водела войната. Дошло време и царят да тръгне с вождовете на войските за там. Тоя ден се явила в двореца прокудената царкиня и казала на царя, че мъж ѝ иска да тръгне с другите да се бие, та го замолила да му даде един кон, сабя и военни дрехи. Царят ѝ се изсмял в очите:

— Я се махай, дъще, с твоя селяк! Сега имаме толкова работа, че не можем да мислим за него. И той щял да върви да ми се бие! Нека си купи муле, па да върви на пазара да продава лук! Има си хора за война...

— Недей дума така, тате! — почнала да му се моли царкинята. — Ти не знаеш какъв юнак е. Дай му един кон и оръжие, па ще видиш!

— Юнак зер! — изсмял се пак царят. — Кой знае къде ще побегне да се скрие, щом види сабя пред себе си!

— Моля ти се, тате — рекла тя отново, — за моя угода му дай кон и оръжие! Той не е страхлив: сам ще видиш.

И царят, за да не докачи дъщеря си, поръчал да пратят на зетя му един застарял кон, ръждясало оръжие и скъсани дрехи. Зет му се натъкмил с пратеното, яхнал се на крантата и тръгнал. Той минал през града, обиколил дори край царския дворец — всички да го видят, че и той отива на война. Всеки се смеел с него, а децата тичали подире му и го замеряли с камъни. Излязъл селякът отвън града, па тръгнал по пътя, отдето минавали воините. Който го срещне, па и който го застигне, все се подигравал с него. На едно място конят му затънал в една тиня и ездачът нагазил до колене в калта да го вади. Който минел по пътя, селякът му се молел да му помогне, но всички му се присмивали. Минали и царските зетьове. И те почнали да му се подиграват:

— Я вижте селяка! И той тръгнал на война! Май че и на връщане ще го намерим все да кисне в това блато.

А той се помолил и на тях да му помогнат.

— Моля ви се, баджанаци и братя, слезте за малко, та ми помогнете да изкарам тая кранта из калта! До гроб ще ви бъда благодарен.

— Я си стой там, що ти трябва да излизаш, та да мориш и коня! — викнали му те, като го отминали. — И без тебе ще свършим войната...

Минал и царят оттам. И той видял селяка, затънал в блатото, че тегли коня за юздите. Но царят само презрително го погледнал и отминал с първенците си. Като видял селякът, че всички воини са отишли напред, излязъл из блатото и потрил черното влакно. Дошъл черният кон и му донесъл премяна като за войвода от лъскаво желязо, сребро и злато; селякът си свлякъл калните дрехи, скрил ги в едни тръне край пътя, облякъл хубавите дрехи, запасал сабята, украсена с безценни камъни, и се качил на коня.

Когато стигнал на бойното поле, войната била вече към края си. Вражите войски излезли по-силни и по-сърцати, а двамата царски зетьове били побягнали, та повлекли подире си и уплашените пълчища. Отведнъж всички видели всред войската един снажен юнак,

облечен в желязо, злато и сребро, на буен черен кон. Тия, които бягали, се засрамили и всеки се спрял, където бил. Юнакът влязъл сред вражите войски и почнал да сече наляво и надясно. Колкото можел той да повали със сабята, три пъти повече погубвал конят, като газел с нозе и късал със зъби. Отдето минел конникът, все правел път. Емнали се тогава след него насърчените воини и почнали да секат — де когото видят. Вражите войници падали сякаш снопи. Като видели, че не ще удържат, те побягнали, а ония ги подгонили, та избили, колкото могли. Чуждият цар поискал мир; тъй за няколко часа войната се свършила.

Тъстът на юнака гледал всичко от едно високо бърдо, дето му била шатрата. Той много се чудел на тоя незнаен юнак. Когото попитал, никой не можел да му каже кой е юнакът и отде се е вестил. Щом се свършил боят, юнакът дошъл при царя и му се поклонил. И той, и конят му били само кръв. Царят го уловил за ръка и го целунал по челото. После влезли в царската шатра и седнали да си починат. Юнакът почнал да бърка по джобовите: търсел кърпа да си изтрие потта от челото. Царят се сетил и тутакси му подал своята свилена кърпа, на която било извезано името му с венец и корона. Юнакът се обърсал, па си прибрал кърпата в джеба, сякаш забравил, че е чужда. След това царят извадил от пръста си своя пръстен, украсен с едри безценни камъни, и го дал на юнака за благодарност. Събрали се всички големци, челници на войската; дошли и страхливите царски зетьове; всички насядали в шатрата. Сложили гозби и питиета на трапезата. Царят седнал, а юнака сложил до дясното си коляно, на първо място. Яли, пили, па си тръгнали. Додето да се качат големците и царят на конете, юнакът се изгубил със своя кон. Царят го потърсил, за да му даде преднина и сега пред всички вождове, но никой не можал да му каже къде се е дянал.

Като се връщали в града, всички видели, че селякът все още тъпче из блатото и се мъчи да извади коня. Всеки се смеел презглава и отминавал. Царските зетьове също го подиграли:

— Хайде, остави, селяко, тая пуста кранта! Ние ходихме на война и победихме, а ти още газиш в калта. Нека мре там тоя дръглаш! Сега царят е весел, ела след нас, той може да ти даде друг кон, още по-стар!... Остави го тоя!

Като се изредили всички войници, селякът си отишъл вкъщи и разказал на жена си всичко, що станало. А царят все очаквал да му

дойде на гости юнакът, но той се не вестявал. Пратил да го търсят по цялото царство, но хората се връщали и казвали, че не могат да му открият следите. Тогава царят заповядал да тръгнат глашатаи да викат по цялото царство: който каже къде е юнакът, царят ще му даде, каквото поиска, и ще го направи царедворец. Тогава селякът станал и отишъл в двореца; царедворците не искали да го пуснат при царя, но като им казал, че знае къде е юнакът, отишли, та съобщили на царя.

— Нека дойде! — рекъл царят.

Влязъл селякът, облечен в прости, но чисти дрехи. Поклонил се на тъста си, както го иска човещината, и рекъл:

— Царю честити, аз дойдох да ти кажа къде е юнакът, който ти помогна да победиш във войната.

— Добре. Кажи къде е!

— Ще ти кажа, но по-напред искам ти да ми кажеш, би ли познал този юнак, когото дириш? Ако се изправи пред тебе, да речем, както сега аз съм се изправил, би ли го познал?

— Как да го не позная? — зачудил се царят. — И между хиляди бих го познал.

— Мамиш се, царю честити — рекъл селякът. — Ако го видиш в ония дрехи, с които е бил на война, ти ще го познаеш, но да облече други — да речем, моите — няма да го познаеш.

— Ти подиграваш ли се с мене бе? — викнал докачен царят. — Ако ще, и меча кожа да навлече, пак ще го позная.

— Хубаво, царю честити — рекъл селякът. — Чия е тая кърпа? Твоя ли е?

И той му извадил кърпата, която бил дал на юнака да си обърша потта.

— Моя е — рекъл, — аз я дадох на юнака след боя. Отде си я взел?

— Ами тоя пръстен твой ли е?

— И той е мой — рекъл царят. — Подарих го на юнака за спомен. Кой ти е дал кърпата и пръстена? Казвай скоро!

Селякът се поклонил на царя и рекъл:

— Потърпи малко, царю честити! Ще видиш след малко отде съм взел кърпата и пръстена. Погледни през прозореца — да видиш юнака!

И той слязъл на двора, потрирл черния косъм и конят се явил. Селякът си съблякъл простите дрехи, облякъл сърмените и яхнал коня, та се разходил по двора; сетне махнал с ръка на царя да почака и литнал из двореца навън; отишъл у дома си с коня, потрирл бялото влакно и накарал жена си да се качи на белия кон, та заедно да отидат в двореца. Царят видял от прозореца дъщеря си и зетя си, яхнали на хубави коне със златна нареда, и чак тогава разбрал кой е бил юнакът. Той се затекъл по стълбите, излязъл на двора, прегърнал зетя си и дъщеря си и от очите му покапали като град радостни сълзи. После заповядал да се съберат всички големци, царедворци, челници и първенци на града на угощение. Угощението траяло три дни и три нощи; всички се веселили и радвали, само на двамата зетьове не било весело: завистта им яла сърцата. Те почнали да се хвалят на царя, че винаги са му били верни, а най-малкият зет не бил искал и да го знае.

— Ние — рекли те — ходихме накрай света да ти донесем слонско мляко; тигрите насмалко щяха да ни разкъсат. Сетне какви мъки сме теглили, додето стигнем до самовилския остров, за да откъснем една ябълка — само ние си знаем!

Чул тия думи най-младият зет и се обадил:

— Я стига сте се хвалили, че ще извикам арапина, който ви даде ябълката и ви удари по един печат на гол гръб, и оня царедворец, от когото взехте мляко срещу пръстените си!

Като чули тия думи, баджанаците му изтръпнали. А царят рекъл:

— Тъй ли била тая работа? Я извикай тоя арапин и тоя царедворец да ни кажат как са купили зетьовете ми мляко и ябълка, па сега ме лъжат, че щели да ги изядат тигри!

Тогава юнакът извадил двата пръстена с имената на царските дъщери и ги дал на царя.

— А сега — рекъл, — ако нямат срам тия самохвалци, нека си съблекат ризите — да им видиш печатите на гръба!

Всички почнали да се смеят, но царят не се засмял. Той сърдито заповядал на двамата си зетьове да се съблекат. Срам, не срам, те си показали голите гръбове и той видял печатите.

— Ето — рекъл най-малкият зет — какви са лъжци твоите зетьове. Аз знаех, че ще се хвалят пред тебе как уж са ти спасили живота; затова им дадох мляко от дива свиня и ябълка, дето се ражда по всички градини. А еленското мляко и самовилската ябълка аз добих,

като пътувах чак до бамбуковите гори и до самовилския остров с двата коня, на които ни видях, че яздим с жена ми. Ако ли искаш да знаеш кой е лекарят, който намери цяр за очите на царицата и за твоята болест — пак съм аз.

Тогава царят прегърнал пред всички сбрани юнака, целунал го и го направил пръв след себе си в царството, а лъжците зетьове изгонил из двореца.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.